

Warszawa, 18-01-2023 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.561.2.2023.PKR

Pan

Zbigniew Ziobro

Minister Sprawiedliwości

Ministerstwo Sprawiedliwości

ePUAP

Szanowny Panie Ministrze,

do Rzecznika Praw Obywatelskich zwrócili się asystenci prokuratorów z prośbą o interwencję w sprawie ukształtowania egzaminu wstępnego na aplikację prokuratorскую uzupełniającą. Skarżący wskazują, że egzamin ten jest ukształtowany w sposób nie zapewniający obiektywnych kryteriów oceny kandydatów.

W myśl art. 37d ust. 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2022 r. poz. 217 ze zm.; dalej jako: ustawa albo u.k.s.s.p.) nabór na aplikację uzupełniającą prokuratorскую odbywa się w drodze konkursu, składającego się z egzaminu ustnego i oceny pracy na dotychczasowym stanowisku, przeprowadzanego przez komisję konkursową powołaną przez Prokuratora Krajowego. Nabór na aplikację uzupełniającą sędziowską odbywa się w drodze konkursu składającego się z testu sprawdzającego wiedzę z poszczególnych dziedzin prawa (art. 37d ust. 1 ustawy). Natomiast stosownie do art. 18 ust 1 pkt 1 i 2 ustawy nabór na aplikację sędziowską i aplikację prokuratorскую odbywa się w drodze konkursu składającego się z 2 etapów: testu sprawdzającego wiedzę z poszczególnych dziedzin prawa oraz pracy pisemnej sprawdzającej umiejętności dokonywania

wykładni i stosowania prawa, stosowania argumentacji prawniczej oraz kwalifikowania stanów faktycznych do zakresów właściwych norm prawnych.

W ocenie Skarżących, niezrozumiałe jest, dlaczego tylko w przypadku egzaminu na aplikację uzupełniającą prokuratorską zrezygnowano z przeprowadzenia testu, ograniczając się do egzaminu ustnego i oceny pracy na dotychczasowym stanowisku. Skarżący wskazują także, że zasady przeprowadzanego konkursu są niejasne i niesprawiedliwe. Po pierwsze, nieznane są zasady przydzielania punktacji za opinię o pracy asystenta prokuratora. Osoby, które brały udział w naborze już kilkakrotnie, mają często zupełnie inną punktację przydzieloną za opinię o dokładnie takiej samej treści. Nie ma przy tym żadnych wytycznych, które wskazywałyby za co kandydat dostaje daną punktację. Po drugie, pytania na egzaminie ustnym, które otrzymuje kandydat, różnią się zakresem i stopniem trudności, nie zapewniając równych szans, tak jak przy teście wiedzy, który jest stosowany w pozostałych naborach na aplikację w KSSiP.

W rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z dnia 15 lipca 2019 r. w sprawie przeprowadzania konkursu na aplikację uzupełniającą prokuratorską (Dz. U. z 2021 r. poz. 1242) wskazano, że oceny pracy kandydata na stanowisku referendarza sądowego, asystenta sędziego lub asystenta prokuratora dokonuje się w systemie punktowym, z zastosowaniem skali od 0 do 10 punktów. Przy dokonywaniu oceny pracy kandydata na stanowisku referendarza sądowego, asystenta sędziego lub asystenta prokuratora bierze się pod uwagę informacje i opinie, o których mowa w § 6 ust. 2 rozporządzenia [informacje o zatrudnieniu], w szczególności wystawione przez prezesa sądu, w którym kandydat wykonuje lub wykonywał zadania służbowe, lub kierownika jednostki organizacyjnej prokuratury, w której kandydat wykonuje lub wykonywał zadania służbowe. Jeżeli kandydat nie załączy do zgłoszenia informacji lub opinii, przewodniczący komisji lub, z jego upoważnienia, zastępca przewodniczącego lub sekretarz komisji zwraca się do właściwego prezesa sądu lub kierownika jednostki organizacyjnej prokuratury o nadesłanie informacji lub opinii o kandydacie (§ 14 ust. 1 i 2 rozporządzenia). Oceny odpowiedzi na pytanie egzaminacyjne dokonuje się w systemie punktowym, z zastosowaniem skali od 0 do 10 punktów. Ocena obejmuje prawidłowość oraz sposób formułowania wypowiedzi, z uwzględnieniem argumentacji prawniczej, logiki wywodu oraz wymogów poprawności językowej. Oceny dokonuje członek komisji będący specjalistą z dziedziny prawa, której dotyczy pytanie (§ 15 rozporządzenia).

Rzecznik Praw Obywatelskich pragnie zauważyć, że kryteria oceny pracy kandydata oraz udzielanych przez niego na egzaminie odpowiedzi zostały sformułowane w rozporządzeniu, jednak uczyniono to w sposób ogólny. Nadto, nie jest zrozumiałe, dlaczego we wszystkich pozostałych naborach, tj. na aplikację

sędziowską, prokuratorską oraz uzupełniającą sędziowską zdecydowano się na formę testu, gdzie każdy kandydat otrzymuje dokładnie ten sam zestaw pytań, zaś w odniesieniu do kandydatów na aplikację uzupełniającą prokuratorską zdecydowano się na zupełnie inną formę oceny ich umiejętności, która nie zapewnia równych szans.

W przedmiotowej sprawie Rzecznik Praw Obywatelskich pragnie także zwrócić uwagę że sposób ukształtowania naboru na aplikację uzupełniającą prokuratorską może naruszać art. 60 Konstytucji RP stanowiący, że obywatele polscy korzystający z pełni praw publicznych mają prawo dostępu do służby publicznej na jednakowych zasadach. Należy zauważyć, że w wyroku z dnia 13 grudnia 2022 r. w sprawie o sygn. akt K 3/22, wydanym na wniosek Rzecznika Praw Obywatelskich, Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że dotychczasowe orzecznictwo Trybunału pozwala stwierdzić, że zarówno sędziowie (zob. wyrok o sygn. akt SK 57/06 i wyroki z dnia 29 listopada 2007 r., sygn. akt SK 43/06, OTK ZU nr 10/A/2007, poz. 130; z dnia 19 kwietnia 2011 r., sygn. akt K 19/08, OTK ZU nr 3/A/2011, poz. 24; z dnia 7 maja 2013 r., sygn. akt SK 11/11, OTK ZU nr 4/A/2013, poz. 40), jak i prokuratorzy (zob. wyrok z dnia 10 kwietnia 2002 r., sygn. akt K 26/00, OTK ZU nr 2/A/2002, poz. 18) zaliczają się do osób pełniących służbę publiczną w rozumieniu art. 60 Konstytucji RP. Oznacza to, że zasady dostępu do tych zawodów są objęte gwarancjami wynikającymi z tego przepisu ustawy zasadniczej. Oceniając status aplikanta, nie można pominąć szczególnej, przewidzianej ustawowo formy, w której następuje przyjęcie na aplikację (ze ślubowaniem włącznie) oraz systemu nagradzania i karania aplikantów. Nie można też tracić z pola widzenia faktu, że aplikowanie do Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, a następnie jej ukończenie, jest co do zasady podstawową drogą do zostania sędzią lub prokuratorem. Z kolei nieukończenie aplikacji wywołuje określone implikacje, np. konieczność zwrotu stypendium (art. 41c ust. 1 u.k.s.s.p.) czy niewliczenie okresu aplikacji do stażu pracy (art. 47a u.k.s.s.p.). Dlatego też za oczywiste należy przyjąć, że osoby ubiegające się o przyjęcie do KSSiP zamierzają ją ukończyć i zdać egzamin, aby następnie ubiegać się o stanowisko w służbie publicznej, odpowiednio: sędziego albo prokuratora.

Bez wątpienia zatem zagadnienie to wymaga podjęcia działań, celem zapewnienia kandydatom na aplikację uzupełniającą prokuratorską równych szans dostępu do kształcenia, na takim poziomie jaki posiadają kandydaci na pozostałe aplikacje prowadzone w KSSiP.

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2020 r. poz. 627 ze zm.), zwracam się do Pana Ministra z uprzejmą prośbą o rozważenie przedstawionych przeze mnie kwestii i odniesienie się do powyższych uwag.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-podpisano elektronicznie/